

Handläggare
Joel Salander
Telefon: 08-50825107**Till**
Socialnämnden
2025-12-09

Avtal om samverkan för insatser till avhoppare mellan Stockholm, Göteborg och Malmö 2026

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner förlängning av avtal om samverkan för insatser till avhoppare mellan Stockholm, Göteborg och Malmö för år 2026 till år 2028.

Sammanfattning

Avhopparverksamheterna i storstadsområdena Stockholm, Göteborg och Malmö har sedan 2022 en upparbetad samverkan utifrån kunskaps- och erfarenhetsutbyte kring insatser till avhoppare. Avhoppare är en målgrupp som ofta är i behov av omfattande stödinsatser för att lämna kriminaliteten och som till följd av hotbild inte kan erbjudas dessa på hemmaplan. För att kunna ta tillvara befintliga insatser i egen regi i både Stockholm, Göteborg och Malmö upprättades under 2023 ett samverkansavtal som möjliggjorde att insatser till avhoppare kunde utbytas mellan städerna, varvid redan befintliga kommunala insatser kunde nyttjas.

I avtalet definierades målgruppen för samverkan samt ansvarsfördelningen mellan hem- och mottagande kommun. Avtalet har förlängts vid två tillfällen och nuvarande avtalsperiod går ut 2026-01-01.

I första avtalet bestämdes att projektet skulle testas genom att omlokalisera en individ per stad och år. I avtalet för 2025 höjdes ambitionen till två individer per stad och år. Hittills har fyra omlokaliseringar genomförts varav tre med Stockholm som hemkommun. Erfarenheter från tidigare omlokaliseringar visar att insatserna varit av god kvalitet och ändamålsmässiga för individen, samt att samverkan varit välfungerande och utvecklande för den mottagande kommunens verksamheter.

Under projektet har polisen tagit fram en handbok för avhopparverksamhet. Där framgår att omlokalisering till annan kommun inte rekommenderas om hotbilden inte är hög. Därför behöver projektet förankras ytterligare hos polisen i respektive stad under nästa avtalsperiod. Målet är att öka samsynen kring projektets värde och skapa bättre rutiner och smidigare arbetssätt för framtida utbyten.

Eftersom samverkan tar tid att bygga upp föreslår de deltagande städerna att avtalsperioden förlängs från ett till två år.

Bakgrund

Stockholm stad har sedan 2023 ett avtal om samverkan för insatser till avhoppare med Göteborgs stad och Malmö stad, som löper ut 2026-01-01.

Ärendet

Den organiserade brottsligheten är ett allvarligt samhällsproblem och en prioriterad fråga för Stockholms stad. Skjutningar, sprängningar och bedrägerier skapar otrygghet, stora kostnader och lidande för både drabbade, inblandade och anhöriga.

Utöver att lagföra personer som deltar i den organiserade brottsligheten behöver samhället också ge dem som vill lämna kriminaliteten en möjlighet att göra det. Ett bra stöd till avhoppare är en viktig del av det brottsförebyggande arbetet. Det bidrar till att stärka motivationen och underlätta den stora livsförändring som krävs för att lämna ett kriminellt liv.

Stockholm, Göteborg och Malmö är alla hårt drabbade av våld kopplat till organiserad brottslighet. Städerna har lång erfarenhet av arbete med målgruppen. Sedan 2022 har de samarbetat regelbundet för att dela kunskap och erfarenheter. Samarbetet ledde 2023 till ett gemensamt avtal om utbyte av kommunala stödinsatser för avhoppare.

Avtalet tecknades mellan:

- Arbetsmarknads- och socialnämnden i Malmö stad,
- Göteborgs stad genom socialnämnderna Nordost, Centrum och Hisingen,
- Stockholms stads socialnämnd och Järva stadsdelsnämnd.

Avtalet har sedan dess förlängts två gånger. Vid den senaste förlängningen, 2025, anslöt även Farsta stadsdelsnämnd. Syftet med avtalet är att pröva ett samarbete mellan städerna för att skapa kostnadseffektiva och kvalitativa stöd- och behandlingsinsatser i kommunal regi för personer som vill lämna den organiserade brottsligheten och behöver skydd och stöd för att lyckas.

Avtalet reglerar hur socialtjänsten i den kommun där en avhoppare tillfälligt bosätter sig, på uppdrag av hemkommunen, ska ge stöd och behandling som bidrar till att personen inte återvänder till kriminalitet. Stödet ska ges genom befintliga kommunala resurser och vara både kostnadseffektivt och ändamålsenligt.

Under första avtalsperioden ämnade varje deltagande stad ta emot och lämna över var sin avhoppare. Stockholm och Malmö lämnade medan Göteborg och Malmö tog emot. Erfarenheterna visar att

insatserna för dessa individer har varit omfattande, av god kvalitet och väl anpassade efterbehov. De mottagande kommunerna beskriver också positiva effekter för den egna verksamheten och ett gott samarbete med både andra kommuner och polisen.

I det senaste avtalet ökades antalet möjliga omlokaliseringar från en till två personer per stad och år. Två personer från Stockholm har nyligen omlokaliserats inom ramen för projektet Detta betyder att Stockholm omlokaliserat tre individer under projektet men än inte tagit emot någon.

Under avtalstiden har kommunerna också arbetat gemensamt för att hitta långsiktiga boendelösningar för avhoppare efter att behovet av skydd upphört. Det finns fortfarande behov av att skapa en bättre balans i hur resurser används och fördelas mellan städerna.

Polisen, främst lokala avhopparsamordnare och i viss mån också BOPS, har deltagit i projektet genom gemensamma möten och diskussioner om målgruppen. Polisen har tydliggjort att de enbart kan delta aktivt i ärenden som gäller lokala avhoppare med låg hotbild. Det gäller alltså personer som har lämnat den organiserade brottsligheten men inte är i behov av omfattande skyddsåtgärder.

Avhoppare med hög hotbild, som kräver personsäkerhetsarbete och omlokalisering av skyddsskäl, ingår inte i projektet eftersom kommunerna ännu inte har tillräckliga rutiner eller skyddsmekanismer för att hantera dessa fall. Inte heller personer utan hotbild som kan få stöd i sin hemkommun omfattas av projektet.

Eftersom nuvarande avtal löper ut den 1 januari 2026 finns behov av beslut om en fortsatt samverkan och ny avtalsperiod.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för strategi och utveckling. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 3 december 2025. Rådet för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet den 4 december 2025.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Omlokalisering av avhoppare är en aktuell fråga där flera nationella processer pågår. Regeringen har gett ett uppdrag att se över möjligheterna till bättre kontroll av privata utförare som arbetar med stöd till avhoppare. Socialstyrelsen har samtidigt i uppdrag att undersöka hur kommuner kan samarbeta över gränserna när det gäller stöd vid omlokalisering.

I detta sammanhang är Storstadsutbytet ett intressant projekt – inte bara för de städer som deltar, utan också för andra kommuner och myndigheter.

Projektet har pågått i två år. Under den tiden har det visat sig att omlokaliseringar ofta är komplicerade och tar tid. Det har också varit svårt att genomföra dem på ett kostnadseffektivt sätt. En viktig lärdom är därför att samverkansöverenskommelser av den här typen kräver både uthållighet och tydlig samordning.

En fortsatt utmaning för projektet är att skapa och behålla en gemensam målbild med polisen. Det kan innebära att polisen behöver gå utanför sina nuvarande rekommendationer – som i dag främst handlar om att endast omlokalisera lokala avhoppare inom samma region. Ett bredare samarbete skulle bidra till att utveckla den myndighetsdrivna avhopparverksamheten i stort.

För att projektet ska lyckas krävs att flera aktörer engagerar sig och prioriterar arbetet. Det handlar bland annat om att avsätta personalresurser för att hitta och motivera individer som kan omlokaliseras mellan städerna. Detta är ett område som projektet behöver fortsätta att utveckla i nära samverkan med polisen.

Ambitionen framåt är att fler personer med behov av stöd ska kunna omfattas av projektet. Det skulle ge de mottagande kommunerna möjlighet att bygga upp mer erfarenhet och utveckla arbetssätt för ett ändamålsenligt stöd och behandling i kommunal regi. Målet är också att ta fram och pröva flödesscheman och rutiner som gör samverkan enklare och mer effektiv.

Under projektets gång har flera frågor och utmaningar uppstått som behöver lösas gemensamt. Alla inblandade tjänstepersoner bedömer att projektet skulle vinna på en längre avtalstid, eftersom processerna är omfattande. Därför föreslås att avtalet förlängs med två år, till och med 2028.

Den kunskap och de erfarenheter som hittills har kommit fram genom Storstadsutbytet har redan delats med Socialstyrelsen och NOA (polisens nationella operativa avdelning). Förhoppningen är att det ska bidra till framtida vägledningar, riktlinjer och annan utveckling inom området.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner avtalet med dess korrigeringar från föregående avtal gällande avtalslängd.

Veronica Carstorp Wolgast
Socialdirektör
Socialförvaltningen

Lina Blombergsson
Avdelningschef
Socialförvaltningen

Bilaga

1. Avtal om samverkan för insatser till avhoppare mellan Stockholm, Göteborg och Malmö 2026

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Veronica Carstorp Wolgast, Socialdirektör	2025-11-28
Lina Blombergsson, Avdelningschef	2025-11-28